

TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERİN AMBLEM VE LOGOLARININ ŞEKİL, RENK VE BAĞLAM AÇISINDAN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Dr. Ümit BAYIRLI*
Arş. Gör. Enes Can KILIÇ**

Özet: Kurumsal kimlik kavramının en önemli öğelerinden olan amblem ve logolar, ait olduğu kuruluşun karakterini, ürünlerini, verilen hizmetleri tanıtan, marka değerini, rekabet gücünü artıran ve iletişim sağlayan bir rol üstlenirler. Bu hususta yapılan çalışmalarda amblem ve logolarda kullanılan yazı tiplerinin, renklerin, kullanılan unsurların ve şekillerin kullanıcı algısı üzerinde büyük etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda Türkiye'deki üniversite logolarında kullanılan yazı tipi, renk, şekil ve bağlam unsurlarını inceleyen çalışmaların eksikliği tespit edilmiş ve çalışmanın kapsamını da Türkiye'de aktif olarak faaliyet gösteren 200 adet üniversitenin amblem ve logoları oluşturmuştur. Çalışmanın amacı Türkiye'deki üniversite amblem ve logolarının şekil, renk ve bağlam açısından incelenerek genel ve güncel eğilimleri ortaya çıkarmak ve gelecekte bu konu ile ilgili yapılacak diğer çalışmalara altlık teşkil etmesini sağlamaktır. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak genel tarama modeli kullanılmış, amblem ve logolar içerik analizi ve tematik kodlama kullanılarak gruplandırılmıştır. Buna ek olarak amblem ve logolarda bulunan unsurlar bağlam açısından incelenirken Çeken ve Aybay'ın (2021) ve Özsoy, Tuncay ve Uğur'un (2017) kullandığı sınıflandırmalardan yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında, serbest şekle sahip, tek veya iki renkten oluşan ve sembolik ve/ya tipografik öğeler barındıran amblem ve logolar güncel tasarım eğilimlerini takip etmek açısından yeni kurulacak üniversiteler için tavsiye niteliği oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Amblem, Logo, Üniversite amblemleri, Üniversite logoları, Kurumsal kimlik.

Geliş Tarihi: 06.12.2021

Kabul Tarihi: 23.06.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

*Pamukkale Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Endüstriyel Tasarım Bölümü, ubayirli@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7863-8563

**Pamukkale Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İçmimarlık Bölümü, enescankilic@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3180-7643

ANALYSIS OF EMBLEMS AND LOGOS OF UNIVERSITIES IN TURKEY IN TERMS OF FORM, COLOR AND CONTEXT

Res. Asst. Dr. Ümit BAYIRLI*
Res. Asst. Enes Can KILIÇ**

Abstract: Emblems and logos, which are the most significant factors of corporate identity, play a role to promote the organization's character, products, services and to increase the organization's competitiveness and brand value. The results of the related studies argue that there is a major impact of fonts, colors, elements and shapes used in emblems and logos on users' perception. As the result of the literature review conducted within this context, the lack of studies examining the font, color, shape and context elements used in university logos in Turkey has been identified and the emblems and thus the logos of 200 universities in Turkey constitute the scope of the study. The aim of the study is to find out general tendencies and current trends and to form a base for related future studies by analyzing the emblems and logos in terms of form, color, and context. The general survey model was used as the data collection method and emblems and logos were grouped using content analysis and thematic coding. Additionally, the classifications of Çeken and Aybay (2021) and Özsoy, Tuncay and Uğur (2017) were used to analyze the elements of emblems and logos. In the light of the findings, emblems and logos in free form, consisting of one or two colors and containing symbolic and/or typographic elements are recommended for newly established universities in order to follow current design trends.

Keywords: Emblem, Logo, University emblems, University logos, Corporate identity.

Received Date: 06.12.2021

Accepted Date: 23.06.2022

Article Types: Research Article

*Pamukkale University, Faculty of Architecture and Design, Department of Industrial Design, ubayirli@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7863-8563

**Pamukkale University, Faculty of Architecture and Design, Department of Interior Architecture, enescankilic@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3180-7643

1. GİRİŞ

Yaşayan varlıkların bir karaktere ve kimliğe sahip olması gibi, kuruluşların da kimlikleri ve karakteristik özellikleri vardır. Kurumsal kimlik denilen bu kavram, kuruluşları birbirinden ayırır, kuruluşun felsefesini, kültürünü, davranış biçimini, yeteneklerini ve dış görünüşünü yansıtır (Meral, 2011; Özsoy, Tuncay ve Uğur, 2017; Tuna ve Tuna, 2007). Günümüzde kurumsal kimlik denildiği zaman her ne kadar akla somut öğeler içeren kartvizit, logo, amblem vs. gelse de kuruluşun benimsediği soyut kavramlar da kurumsal kimliğin içerisinde (Pehlivan Baskın, 2020). Kurumsal kimliğin bir parçası olan kurumsal görsel kimlik kavramı ise, pazarlama stratejilerinin, marka değerinin ve görsel algının devreye girdiği, amblem, logo, marka ismi, slogan, tipografi, renk, internet sitesi, promosyon ürünleri gibi öğelerin kullanıldığı bir kavramdır (Chatterjee, 2019; Pehlivan Baskın, 2020; Ülger, 2021). Kurumsal kimliğin en önemli öğelerinden biri olan amblem ve logolar, markayı ve ürünlerini tanıtıcı bir iletişim elemanı rolü üstlenmelerinin yanı sıra, marka değerini (Stamatogiannakis, Luffarelli ve Yang, 2015) ve rekabet gücünü artırıcı (Muzellec, Doogan ve Lambkin, 2003) etkiye de sahiptirler. Bir ürün veya hizmet satan markalar için kurumsal kimliğin rolü ve önemi aşikârdır. Bir satış yapma ve kâr üretme gayesi olmayan, hizmet sağlamayı amaçlayan devlet kurumlarında da kurumsal kimliğin rolü git gide önem kazanmaktadır (Melewar ve Akel, 2005; Pehlivan Baskın, 2020). Bu kurumlardan olan üniversitelerde de kurumsal kimliğin önemi büyüktür. Ne kadar tanınmış olursa olsun, üniversiteler de başarılı öğrencileri ve akademisyenleri bünyesine kazandırmak için kurumsal kimlik stratejilerinden faydalanmakta ve başarılı bir kurumsal kimliğe ulaşmayı amaçlamaktadırlar. Ancak, markaların kurumsal kimliği konusunda literatür çok geniş olmasına rağmen, üniversitelerin kurumsal kimliği

konusunda yeterli kaynak bulunmamaktadır. Bu bağlamda bu çalışma, Türkiye'deki aktif olarak faaliyet gösteren 200 adet üniversitenin amblem ve logolarını şekil, renk ve bağlam açısından incelemeyi amaçlamaktadır.

2. AMBLEM VE LOGO KAVRAMLARI

Amblem ve logolar kuruluşların hedef kitleleri ile görsel iletişim kurmaları, tanınırlık ve akılda kalıcılıklarının sağlanması açısından önemli yere sahiptirler (Cian, Krishna ve Elder, 2014; Jiang, Gerald, Maria ve Amitava, 2016). Kuruluşları birbirlerinden ayıran amblem ve logolar, bir nevi o kuruluşun yüzü, imzası rolünü üstlenerek karakterlerini somutlaştırır (Adir, Adir ve Pascu, 2012; Ülger, 2021).

Amblem ve kavramları genellikle birbirleri ile karıştırılan kavramlardır. Amblem, şekil ve harflerden oluşan ve sözcük özelliği göstermeyen şekiller olarak tanımlanırken; logo, kuruluşun ismini içeren tipografik oluşum olarak tanımlanabilir (Becer, 2009; Ceylan, 2015, Ülger, 2021). Bir kuruluş hem bir amblem hem de isminden oluşan bir logoya sahip olabileceği gibi, amblemin ve isminin birlikte kullanıldığı bir logoya da sahip olabilir.

Önemli iletişim araçları olduklarından dolayı, amblem ve logolar kolay anlaşılır, sade, akılda kalıcı ve özgün olacak şekilde tasarlanmalı, kuruluşun gelecek planlarını göz önünde bulunduran ve zaman içerisinde anlamını yitirmeyen niteliğe sahip olmalıdırlar (Bektaş, 1992; Ceylan, 2015). Tasarım aşamasında aynı zamanda endüstriyel özellikler göz önünde bulundurulmalı, çeşitli baskı, kesim ve ölçeklendirmeye elverişli olmalıdır (Tuna ve Tuna, 2007).

Amblem ve logolar bünyesinde tipografik elemanlar, sembolik biçimler ve renkler gibi çeşitli tasarım elemanlarını barındırırlar. Tipografik elemanlar yazı yüzlerinin olduğu gibi ya da işlenerek kullanımıyla, sembolik biçimler

geometrik ya da organik biçimlerin kullanımıyla, renkler ise anlamları ve farklı renk stillerinin kullanımıyla tasarıma katkı sağlarlar (Özsoy vd., 2017). Amblem ve logo tasarımcılarının kullandıkları biçim ve elemanlar olgusal anlatımı oluştururken, bu biçim ve elemanların izleyicide oluşturduğu duygu ve anlam ise logo ve amblemlerin algısal anlatımını oluşturmaktadır. Erdal'a (2017) göre amblem ve logoların izleyici tarafından görüldükleri ilk üç saniyenin akılda kalıcılık ve anlaşılabilirlik açısından önemi büyüktür. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda amblem ve logolarda kullanılan tipografik elemanların tüketicide marka hakkında anlamsal çağrışımlar oluşturduğundan (Childers ve Jass, 2002) ve duyguları etkilediğinden (Henderson, Giese ve Cote, 2004); renklerin estetik algısı ve psikoloji üzerinden marka algısını etkilediğinden (Labrecque ve Milne, 2012) ve tüketicide farklı hisler uyandırdığından (Gorn, Chattopadhyay, Sengupta, ve Tripathi, 2004); kullanılan unsurların bağlamının marka ile ilişkilendirilmesi gerekliliğinden (Stamatogiannakis, vd., 2015) ve çok sayıda ilişkinin karmaşa yarattığından (Pieters, Wedel ve Batra, 2010); biçimlerin ise kullanıcı algısını ve duyguları etkileyerek marka değeri üzerinde önemli bir role sahip oldukları vurgulanmıştır (Bloch 1995; Orth ve Malkewitz, 2008).

3. YÖNTEM

Genel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada, YÖK veri tabanında yer alan ve aktif olarak faaliyet gösteren 200 adet üniversitenin amblem ve logoları şekil, renk ve bağlam açısından incelenmiştir. Şekil hususunda amblemlerin genel hatları incelenirken; renk hususunda amblemde kullanılan renk sayısı ve kullanılan renkler; bağlam hususunda ise amblemlerde kullanılan unsurların kaynakları incelenmiştir. Bu unsurlar incelenirken, literatürden, üniversitelerin internet sitelerinde yer alan amblem ve logolarını tanıtıcı bilgilerden

faydalanılmıştır. Elde edilemeyen bilgiler çalışmaya katılmamıştır. Üniversitelerin türü ve kuruluş yılları da bir korelasyon arayışı amacıyla çalışmaya dahil edilmiştir.

Amblem ve logoların şekilleri incelenirken, dairesel hatlara sahip olanlar dairesel; üçgen, dörtgen, beşgen gibi çokgen biçimlerinden oluşanlar çokgen, herhangi bir geometrik biçime sahip olmayanlar ise serbest şekil olarak belirtilmiştir.

Amblem ve logolarda bulunan unsurlar bağlam açısından incelenirken Çeken ve Aybaylın (2020) ve Özsoy, Tuncay ve Uğur'un (2017) çalışmalarında kullanılan sınıflandırmalardan yararlanılmış; harf ya da yazı özelliği gösteren biçimleri içeren amblem ve logolar tipografik; sembolik bir biçim içerenler sembolik; kültürel bir biçimi (Selçuklu motifleri, hilal, çift başlı kartal vb.) içerenler kültürel figür; üniversitenin bulunduğu konumun iklim ve bitki örtüsüne ait unsurları (kar tanesi, ağaç, gül vb.) içerenler iklim ve bitki; üniversitenin bulunduğu konumda ya da üniversitenin ismi ile ilgili yaşanmış önemli bir tarihsel olayı (Atatürk'ün Kocatepe'ye çıkışı, Amasya Genelgesi, Türkçe fermanı vb.) içerenler tarihsel olay; üniversitenin bulunduğu konumda yer alan doğal varlıkları (dağ, deniz, ırmak vb.) içerenler doğal varlık; üniversitenin bulunduğu konumda yer alan önemli mimari yapıları ya da üniversitenin yer aldığı yapıyı içerenler mimari; üniversitenin bulunduğu konumda yer alan kültürel miras öğelerini (antik kent) içerenler ise kültürel miras olarak belirtilmiştir.

4. BULGULAR

200 adet üniversitenin buldukları şehirler, isimleri, amblem ve logoları, türleri (devlet veya vakıf), kuruluş tarihleri, amblem ve logolarının şekilleri, kullanılan renk sayıları, kullanılan renkler ve kullanılan unsurların bağlamları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Türkiye'deki üniversitelerin amblem ve logolarının şekil, renk ve bağlam bilgileri (Uyarlayan: Yazar).

	Şehir	Üniversite	Amblem-Logo	Türü	Kuruluş Tarihi	Şekil	Renk Sayısı	Kullanılan Renkler	Bağlam
1	Adana	Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi		Devlet	2011	Dairesel	1	Kırmızı	Tipografik
2		Çukurova Üniversitesi		Devlet	1973	Dairesel	1	Yeşil	Tipografik
3	Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	1	Mavi	Kültürel Figür - İklim ve Bitki
4	Afyonkarahisar	Afyon Kocatepe Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	2	Mavi - Siyah	Tarihi Olay
5		Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi		Devlet	2018	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Doğal Varlık
6	Ağrı	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi		Devlet	2007	Serbest	2	Mavi - Kırmızı	Tipografik - Tarihi Olay - Doğal Varlık
7	Aksaray	Aksaray Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	2	Mavi - Pembe	Tipografik - Doğal Varlık
8	Amasya	Amasya Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	3	Kırmızı - Yeşil - Gri	Tarihi Olay - Doğal Varlık
9	Ankara	Ankara Bilim Üniversitesi		Vakıf	2020	Çokgen	2	Mavi - Gri	Sembolik - Tipografik
10		Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi		Devlet	2018	Çokgen	1	Kırmızı	Tipografik
11		Ankara Medipol Üniversitesi		Vakıf	2018	Dairesel	2	Mavi - Gri	Sembolik
12		Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi		Devlet	2017	Serbest	1	Mavi	Sembolik
13		Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi		Devlet	2013	Dairesel	2	Sarı - Kahverengi	Tipografik - Kültürel Figür
14		Ankara Üniversitesi		Devlet	1946	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Kültürel Figür
15		Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi		Devlet	2010	Serbest	1	Mavi	Sembolik
16		Atılım Üniversitesi		Vakıf	1997	Serbest	2	Mavi-Kırmızı	Tipografik
17		Başkent Üniversitesi		Vakıf	1994	Çokgen	1	Kırmızı	Sembolik
18		Çankaya Üniversitesi		Vakıf	1997	Dairesel	2	Sarı - Siyah	Sembolik - Tipografik

19	Ankara	Gazi Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	1	Mavi	Tipografik
20		Hacettepe Üniversitesi		Devlet	1967	Çokgen	1	Kırmızı	Tipografik - Kültürel Figür
21		İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi		Vakıf	1985	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Sembolik - Tipografik
22		Lokman Hekim Üniversitesi		Vakıf	2017	Çokgen	1	Mavi	Kültürel Figür
23		Orta Doğu Teknik Üniversitesi		Devlet	1956	Serbest	1	Kırmızı	Sembolik - Kültürel Figür
24		Ostim Teknik Üniversitesi		Vakıf	2017	Serbest	1	Kırmızı	Sembolik
25		Ted Üniversitesi		Vakıf	2009	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Sarı	Sembolik
26		Tobb Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi		Vakıf	2003	Serbest	3	Mavi - Kırmızı - Sarı	Sembolik
27		Türk Hava Kurumu Üniversitesi		Vakıf	2011	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
28		Ufuk Üniversitesi		Vakıf	1999	Serbest	1	Mavi	Tipografik
29	Yüksek İhtisas Üniversitesi		Vakıf	2013	Çokgen	2	Kırmızı - Yeşil	Sembolik	
30	Antalya	Akdeniz Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	2	Mavi - Turuncu	Sembolik - Tipografik
31		Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi		Devlet	2015	Çokgen	2	Mavi - Sarı	Sembolik - Kültürel Figür
32		Alanya Hep Üniversitesi		Vakıf	2011	Çokgen	4	Mavi - Kırmızı - Sarı - Yeşil	Tipografik
33		Antalya Akev Üniversitesi		Vakıf	2015	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Kültürel Miras
34		Antalya Bilim Üniversitesi		Vakıf	2010	Serbest	1	Mavi	Sembolik - Tipografik
35	Ardahan	Ardahan Üniversitesi		Devlet	2008	Dairesel	1	Mavi	Kültürel Figür - İklim ve Bitki
36	Artvin	Artvin Çoruh Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	1	Yeşil	Sembolik - İklim ve Bitki
37	Aydın	Adnan Menderes Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	1	Mavi	Sembolik - Tipografik

38	Balıkesir	Balıkesir Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	2	Mavi - Yeşil	İklim ve Bitki - Doğal Varlık
39	Balıkesir	Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi		Devlet	2015	Dairesel	1	Mavi	Tipografik
40	Bartın	Bartın Üniversitesi		Devlet	2008	Dairesel	1	Mavi	Tipografik
41	Batman	Batman Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Siyah	Sembolik
42	Bayburt	Bayburt Üniversitesi		Devlet	2008	Dairesel	1	Mavi	Sembolik - Tipografik
43	Bilecik	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi		Devlet	2007	Çokgen	2	Kırmızı - Sarı	Tipografik
44	Bingöl	Bingöl Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Sarı	Sembolik - Tipografik
45	Bitlis	Bitlis Eren Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	1	Yeşil	Tipografik - Kültürel Figür
46	Bolu	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi		Devlet	1992	Serbest	1	Yeşil	Sembolik
47	Burdur	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Sembolik
48	Bursa	Bursa Teknik Üniversitesi		Devlet	2010	Dairesel	2	Mavi - Yeşil	Sembolik - Doğal Varlık
49	Bursa	Bursa Uludağ Üniversitesi		Devlet	1975	Dairesel	2	Mavi - Yeşil	Kültürel Figür
50	Çanakkale	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Mimari
51	Çankırı	Çankırı Karatekin Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	1	Mavi	Doğal Varlık
52	Çorum	Hitit Üniversitesi		Devlet	2006	Serbest	1	Turuncu	Kültürel Figür
53	Denizli	Pamukkale Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	1	Mavi	Sembolik - Doğal Varlık
54	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi		Devlet	1973	Dairesel	1	Yeşil	Kültürel Figür

55	Düzce	Düzce Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Yeşil	Sembolik - Tipografik
56	Edirne	Trakya Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Doğal Varlık - Mimari
57	Elazığ	Fırat Üniversitesi		Devlet	1975	Çokgen	1	Kırmızı	Sembolik
58	Erzincan	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	1	Mavi	Kültürel Figür - Doğal Varlık
59	Erzurum	Atatürk Üniversitesi		Devlet	1957	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Kültürel Figür
60		Erzurum Teknik Üniversitesi		Devlet	2010	Çokgen	1	Mavi	Kültürel Figür - İklim ve Bitki
61	Eskişehir	Anadolu Üniversitesi		Devlet	1973	Dairesel	1	Kırmızı	Tipografik
62		Eskişehir Osmangazi Üniversitesi		Devlet	1993	Dairesel	2	Mavi - Yeşil	Kültürel Figür
63		Eskişehir Teknik Üniversitesi		Devlet	2018	Çokgen	1	Kırmızı	Tipografik
64	Gaziantep	Gaziantep Üniversitesi		Devlet	1987	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Tipografik
65		Gaziantep İslami Bilim ve Teknoloji Üniversitesi		Devlet	2018	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Yeşil	Sembolik
66		Hasan Kalyoncu Üniversitesi		Vakıf	2008	Çokgen	2	Mavi - Kırmızı	Tipografik
67		Sanko Üniversitesi		Vakıf	2013	Serbest	2	Mavi - Kırmızı	Sembolik
68	Giresun	Giresun Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	3	Mavi - Yeşil - Turuncu	Tipografik
69	Gümüşhane	Gümüşhane Üniversitesi		Devlet	2008	Dairesel	1	Kırmızı	Sembolik - Doğal Varlık
70	Hakkari	Hakkari Üniversitesi		Devlet	2008	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	İklim ve Bitki
71	Hatay	İskenderun Teknik Üniversitesi		Devlet	2015	Dairesel	2	Kırmızı - Gri	Sembolik - Tipografik
72		Mustafa Kemal Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	1	Kırmızı	Tipografik

73	İğdır	İğdır Üniversitesi		Devlet	2008	Dairesel	3	Mavi - Sarı - Yeşil	Doğal Varlık
74	Isparta	Süleyman Demirel Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	2	Kırmızı - Siyah	Tipografik - İklim ve Bitki
75		Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi		Devlet	2018	Serbest	1	Mavi	Tipografik
76	İstanbul	Acıbadem Üniversitesi		Vakıf	2007	Serbest	3	Mavi - Yeşil - Turuncu	Sembolik
77		Altınbaş Üniversitesi		Vakıf	2008	Serbest	2	Mavi - Kırmızı	Tipografik
78		Atlas Üniversitesi		Vakıf	2018	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Sembolik
79		Bahçeşehir Üniversitesi		Vakıf	1998	Çokgen	1	Mavi	Sembolik
80		Beykent Üniversitesi		Vakıf	1997	Dairesel	3	Mavi - Sarı - Siyah	Sembolik
81		Beykoz Üniversitesi		Vakıf	2016	Çokgen	1	Kırmızı	Sembolik
82		Bezmalem Vakıf Üniversitesi		Vakıf	2010	Serbest	1	Siyah	Mimari
83		Biruni Üniversitesi		Vakıf	2014	Serbest	1	Mavi	Tipografik
84		Boğaziçi Üniversitesi		Devlet	1971	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
85		Demiroğlu Bilim Üniversitesi		Vakıf	2006	Serbest	2	Kırmızı-Siyah	Sembolik
86		Doğuş Üniversitesi		Vakıf	1997	Dairesel	1	Kırmızı	Sembolik - Tipografik
87		Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi		Vakıf	2010	Çokgen	1	Kırmızı	Sembolik - Tipografik
88		Fenerbahçe Üniversitesi		Vakıf	2016	Serbest	1	Mavi	Tipografik
89		Galatasaray Üniversitesi		Devlet	1994	Dairesel	2	Kırmızı - Sarı	Tipografik
90	Haliç Üniversitesi		Vakıf	1998	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Doğal Varlık	
91	Işık Üniversitesi		Vakıf	1996	Dairesel	1	Mavi	Sembolik - Tipografik	
92	İbn Haldun Üniversitesi		Vakıf	2015	Serbest	1	Kırmızı	Tipografik	

93	İstanbul	İstanbul Arel Üniversitesi		Vakıf	2007	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Tipografik
94		İstanbul Aydın Üniversitesi		Vakıf	2007	Dairesel	2	Mavi - Gri	Sembolik
95		İstanbul Ayvansaray Üniversitesi		Vakıf	2016	Serbest	1	Kırmızı	Tipografik
96		İstanbul Bilgi Üniversitesi		Vakıf	1996	Serbest	2	Kırmızı - Siyah	Sembolik
97		İstanbul Esenyurt Üniversitesi		Vakıf	2013	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
98		İstanbul Galata Üniversitesi		Vakıf	2019	Serbest	2	Mavi - Turuncu	Sembolik - Mimarî
99		İstanbul Gedik Üniversitesi		Vakıf	2011	Dairesel	1	Mor	Tipografik
100		İstanbul Gelişim Üniversitesi		Vakıf	2011	Serbest	1	Mavi	Tipografik
101		İstanbul Kent Üniversitesi		Vakıf	2016	Dairesel	2	Kırmızı - Gri	Tipografik
102		İstanbul Kültür Üniversitesi		Vakıf	1997	Çokgen	3	Kırmızı - Gri - Siyah	Tipografik
103		İstanbul Medeniyet Üniversitesi		Devlet	2010	Serbest	1	Yeşil	Tipografik
104		İstanbul Medipol Üniversitesi		Vakıf	2009	Dairesel	2	Mavi - Gri	Sembolik
105		İstanbul Okan Üniversitesi		Vakıf	1999	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
106	İstanbul Rumeli Üniversitesi		Vakıf	2015	Dairesel	1	Kırmızı	Tipografik - Kültürel Figür	
107	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi		Vakıf	2010	Serbest	1	Kırmızı	Tipografik - Kültürel Figür	
108	İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi		Vakıf	2018	Serbest	1	Kırmızı	Tipografik	
109	İstanbul Teknik Üniversitesi		Devlet	1944	Dairesel	1	Mavi	Sembolik	
110	İstanbul Ticaret Üniversitesi		Vakıf	2001	Çokgen	2	Sarı - Siyah	Tipografik	
111	İstanbul Üniversitesi		Devlet	1933	Dairesel	2	Sarı - Yeşil	Sembolik	
112	İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa		Devlet	2018	Dairesel	2	Sarı - Siyah	Sembolik	
113	İstanbul Yeni yüzyıl Üniversitesi		Vakıf	2009	Dairesel	2	Kırmızı - Gri	Sembolik - Tipografik	

114	İstanbul	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi		Vakıf	2010	Çokgen	1	Mavi	Tipografik	
115		İstinye Üniversitesi		Vakıf	2015	Serbest	1	Kırmızı	Tipografik	
116		Kadir Has Üniversitesi		Vakıf	1997	Dairesel	1	Mavi	Mimari	
117		Koç Üniversitesi		Vakıf	1992	Serbest	1	Kırmızı	Sembolik	
118		Maltepe Üniversitesi		Vakıf	1997	Serbest	2	Kırmızı - Mor	Sembolik - Tipografik	
119		Marmara Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	1	Mavi	Tipografik - Doğal Varlık	
120		Mef Üniversitesi		Vakıf	2012	Serbest	2	Mavi - Kırmızı	Tipografik	
121		Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi		Devlet	1982	Serbest	1	Siyah	Sembolik	
122		Nişantaşı Üniversitesi		Vakıf	2009	Serbest	2	Kırmızı - Sarı	Tipografik	
123		Özyeğin Üniversitesi		Vakıf	2007	Çokgen	2	Mavi - Kırmızı	Tipografik	
124		Piri Reis Üniversitesi		Vakıf	2008	Dairesel	1	Mavi	Sembolik	
125		Sabancı Üniversitesi		Vakıf	1996	Çokgen	1	Mavi	Tipografik	
126		Sağlık Bilimleri Üniversitesi		Devlet	2015	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Mimari	
127		Türk - Alman Üniversitesi		Devlet	2010	Serbest	2	Yeşil - Siyah	Tipografik	
128		Üsküdar Üniversitesi		Vakıf	2011	Dairesel	1	Yeşil	Mimari	
129		Yeditepe Üniversitesi		Vakıf	1996	Çokgen	2	Mavi - Yeşil	Sembolik	
130		Yıldız Teknik Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Sembolik	
131		İzmir	Dokuz Eylül Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	1	Mavi	Tarihi Olay
132			Ege Üniversitesi		Devlet	1955	Dairesel	1	Mavi	Tipografik - Doğal Varlık
133	Bakırçay Üniversitesi			Devlet	2016	Serbest	1	Yeşil	Tipografik	
134	İzmir Demokrasi Üniversitesi			Devlet	2016	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Turuncu	Sembolik	
135	İzmir Ekonomi Üniversitesi			Vakıf	2001	Serbest	1	Turuncu	Tipografik - Doğal Varlık	

136	İzmir	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi		Devlet	2010	Çokgen	1	Kırmızı	Sembolik
137		İzmir Tınaztepe Üniversitesi		Vakıf	2018	Dairesel	2	Mavi - Gri	Sembolik - Tipografik
138		İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü		Devlet	1992	Dairesel	1	Kırmızı	Sembolik
139		Yaşar Üniversitesi		Vakıf	2001	Dairesel	1	Mavi	Sembolik - Tipografik
140	Kahramanmaraş	Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi		Devlet	2018	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Sembolik - Tarihi Olay
141		Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Sarı	Tarihi Olay
142	Karabük	Karabük Üniversitesi		Devlet	2007	Serbest	2	Mavi - Kırmızı	Sembolik
143	Karaman	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Tarihi Olay
144	Kars	Kafkas Üniversitesi		Devlet	1992	Çokgen	1	Yeşil	Tipografik - Kültürel Figür
145	Kastamonu	Kastamonu Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	2	Kırmızı - Siyah	Tipografik
146	Kayseri	Abdullah Gül Üniversitesi		Devlet	2010	Çokgen	1	Kırmızı	Tipografik - Kültürel Figür
147		Erciyes Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	2	Mavi - Gri	Tipografik - Doğal Varlık
148		Kayseri Üniversitesi		Devlet	2018	Dairesel	1	Mavi	Sembolik - Tipografik
149		Nuh Naci Yazgan Üniversitesi		Vakıf	2009	Dairesel	1	Mavi	Tipografik - Doğal Varlık
150	Kilis	Kilis 7 Aralık Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	2	Mavi - Yeşil	Sembolik - Tipografik
151	Kırkkale	Kırkkale Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Gri	Tipografik
152	Kırklareli	Kırklareli Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
153	Kırşehir	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	3	Mavi - Yeşil - Turuncu	Sembolik

154	Kocaeli	Gebze Teknik Üniversitesi		Devlet	1992	Serbest	3	Mavi - Kırmızı - Sarı	Sembolik
155		Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi		Vakıf	2020	Çokgen	2	Mavi - Yeşil	Kültürel Figür
156		Kocaeli Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	1	Yeşil	Sembolik
157	Konya	Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi		Vakıf	2013	Dairesel	2	Kırmızı - Sarı	Sembolik
158		Konya Teknik Üniversitesi		Devlet	2018	Serbest	2	Kırmızı - Gri	Tipografik
159		Kto Karatay Üniversitesi		Vakıf	2009	Serbest	2	Yeşil - Siyah	Kültürel Figür - Mimari
160		Necmettin Erbakan Üniversitesi		Devlet	2010	Dairesel	1	Mavi	Kültürel Figür
161		Selçuk Üniversitesi		Devlet	1975	Dairesel	2	Sarı - Siyah	Kültürel Figür
162	Kütahya	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Tarihi Olay
163		Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi		Devlet	2018	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Yeşil	Sembolik
164	Malatya	İnönü Üniversitesi		Devlet	1975	Dairesel	1	Sarı	Tipografik
165		Malatya Turgut Özal Üniversitesi		Devlet	2018	Çokgen	2	Mavi - Turuncu	Kültürel Figür
166	Manisa	Manisa Celal Bayar Üniversitesi		Devlet	1992	Serbest	2	Mavi - Kırmızı	Sembolik
167	Mardin	Mardin Artuklu Üniversitesi		Devlet	2007	Çokgen	1	Kırmızı	Tipografik - Kültürel Figür
168	Mersin	Çağ Üniversitesi		Vakıf	1997	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
169		Mersin Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	2	Mavi - Turuncu	Kültürel Miras - Doğal Varlık
170		Tarsus Üniversitesi		Devlet	2018	Çokgen	1	Mavi	Tipografik
171		Toros Üniversitesi		Vakıf	2009	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Sembolik - Tipografik
172	Muğla	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi		Devlet	1992	Serbest	3	Mavi - Kırmızı - Yeşil	Kültürel Miras - İklim ve Bitki - Doğal Varlık

173	Muş	Muş Alparslan Üniversitesi		Devlet	2007	Çokgen	1	Kırmızı	Tipografik - Kültürel Figür
174	Nevşehir	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	2	Kırmızı - Sarı	Tipografik - Doğal Varlık
175		Kapadokya Üniversitesi		Devlet	2005	Serbest	1	Mavi	Sembolik
176	Niğde	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
177	Ordu	Ordu Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	2	Mavi - Sarı	Tipografik
178	Osmaniye	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	2	Kırmızı - Siyah	Tipografik
179	Rize	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi		Devlet	2006	Serbest	2	Mavi - Yeşil	Tipografik - İklim ve Bitki
180	Sakarya	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi		Devlet	2018	Serbest	2	Mavi - Yeşil	Sembolik
181		Sakarya Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	1	Mavi	Tipografik - Doğal Varlık
182	Samsun	Ondokuz Mayıs Üniversitesi		Devlet	1975	Dairesel	2	Mavi - Kırmızı	Tarihi Olay
183		Samsun Üniversitesi		Devlet	2018	Dairesel	1	Kırmızı	Sembolik - Tarihi Olay
184	Şanlıurfa	Harran Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	3	Mavi - Sarı - Yeşil	Kültürel Figür - Mimari
185	Siirt	Siirt Üniversitesi		Devlet	2007	Serbest	1	Turuncu	Sembolik - Tipografik
186	Sinop	Sinop Üniversitesi		Devlet	2007	Dairesel	2	Mavi - Turuncu	Sembolik - Doğal Varlık
187	Sivas	Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi		Devlet	2018	Çokgen	1	Mavi	Tipografik
188		Sivas Cumhuriyet Üniversitesi		Devlet	1974	Dairesel	1	Kırmızı	Kültürel Figür
189	Şırnak	Şırnak Üniversitesi		Devlet	2008	Dairesel	3	Mavi - Kırmızı - Yeşil	Tarihi Olay - Doğal Varlık
190	Tekirdağ	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	1	Mavi	Kültürel Figür

191	Tokat	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi		Devlet	1992	Çokgen	1	Mavi	Sembolik - Tipografik
192	Trabzon	Avrasya Üniversitesi		Vakıf	2010	Dairesel	2	Mavi - Turuncu	Sembolik - Tipografik
193		Karadeniz Teknik Üniversitesi		Devlet	1955	Dairesel	1	Mavi	Sembolik
194		Trabzon Üniversitesi		Devlet	2018	Serbest	3	Mavi - Kırmızı - Yeşil	Sembolik
195	Tunceli	Munzur Üniversitesi		Devlet	2008	Serbest	1	Mavi	Sembolik - Tipografik
196	Uşak	Uşak Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	1	Mavi	Tipografik
197	Van	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi		Devlet	1982	Dairesel	2	Mavi - Yeşil	Doğal Varlık
198	Yalova	Yalova Üniversitesi		Devlet	2008	Serbest	2	Mavi - Kırmızı	Sembolik - Tipografik
199	Yozgat	Yozgat Bozok Üniversitesi		Devlet	2006	Dairesel	2	Kırmızı - Siyah	Tipografik
200	Zonguldak	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi		Devlet	1992	Dairesel	3	Kırmızı - Yeşil - Siyah	Sembolik

Tablo 2. İncelenen üniversitelerin türleri ve kuruluş tarihleri (Uyarlayan: Yazar).

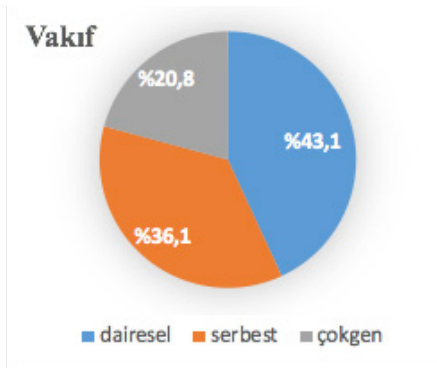
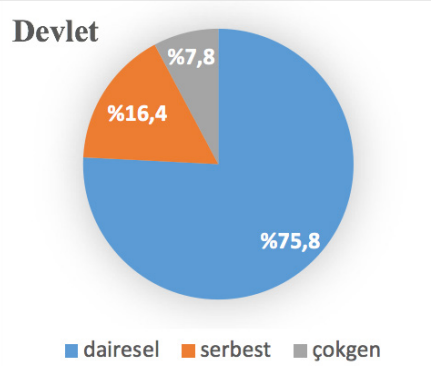
	1980 ve öncesi	1980-1990	1990-2000	2000-2010	2010 ve sonrası	toplam
Devlet	18	10	25	42	33	128
Vakıf	0	1	18	21	32	72
Toplam	18	11	43	63	65	200

Yapılan inceleme sonunda elde edilen bulgular göstermektedir ki incelenen 200 üniversitenin 128'i (%64) devlet, 72'si (%36) vakıf üniversitesidir ve bu üniversitelerin 18'i (%9) 1980 ve öncesinde, 11'i (%5,5) 1980-1990 arasında, 43'ü (%21,5) 1990-2000 arasında, 63'ü (%31,5) 2000-2010 arasında ve 65'i (%32,5) 2010 ve sonrasında kurulmuştur (Tablo 2).

4.1. Üniversite Amblem ve Logolarının Şekil Yönünden İncelenmesi

Üniversite amblem ve logolarının şekilleri incelendiğinde, dairesel (dairesele hatlara sahip), serbest (herhangi bir geometrik şekle sahip değil) ve çokgen (üçgen, dörtgen, beşgen gibi çokgen biçiminden oluşmuş) şekle sahip amblem ve logolar kullanıldığı görülmüştür. 200 adet üniversitenin 128'inin (%64) dairesel, 47'sinin (%23,5) serbest ve 25'inin (%12,5)

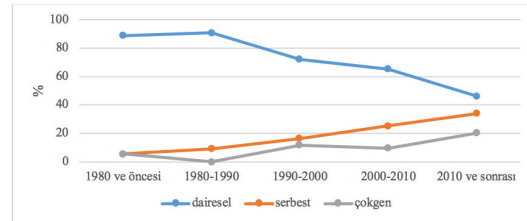
çokgen şekle sahip oldukları görülmüştür. Bu hususta devlet vakıf üniversiteleri arasında yapılan karşılaştırmada belirgin bir fark tespit edilmiştir. Devlet üniversiteleri çoğunlukla dairesel şekle sahip amblem ve logoları tercih ederken, vakıf üniversitelerinde ise dairesel şekilli amblem ve logoların kullanımı fazla olmasına rağmen serbest ve çokgen şekle sahip amblem ve logoların kullanımı devlet üniversitelerine göre daha yaygındır. 128 devlet üniversitesinin 97'sinin (%75,8) dairesel, 21'inin (%16,4) serbest ve 10'unun (%7,8) ise çokgen şekle; 72 vakıf üniversitesinin ise 31'inin (%43,1) dairesel, 26'sının (%36,1) ve 15'inin (%20,8) ise çokgen şekle sahip oldukları görülmüştür (Görsel 1).

Görsel 1. Türlerine göre üniversite amblem ve logolarının şekil yönünden kullanım oranı.

Üniversiteler kuruluş yılları baz alınarak incelendiğinde, 1980 ve öncesinde kurulan 18 üniversitenin 16'sının (%88,8) dairesel, 1'inin (%5,6) serbest ve 1'inin (%5,6) çokgen şekle;

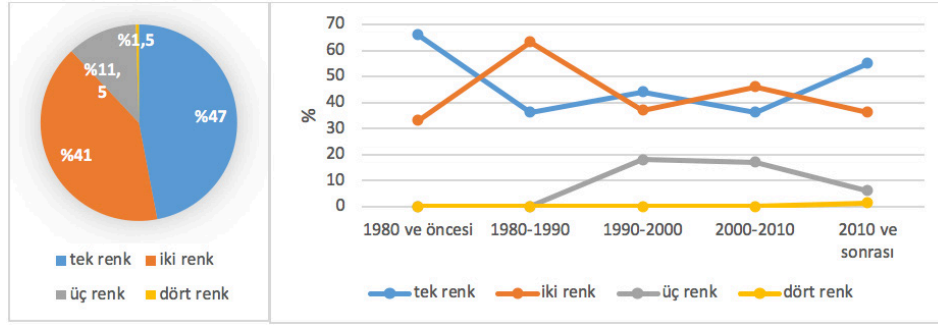
1980-1990 arasında kurulan 11 üniversitenin, 10'unun (%91) dairesel ve 1'inin (%9) serbest şekle; 1990-2000 arasında kurulan 43 üniversitenin 31'inin (%72,1) dairesel, 7'sinin (%16,3) serbest ve 5'inin (%11,6) çokgen şekle; 2000-2010 arasında kurulan 63 üniversitenin 41'inin (%65,1) dairesel, 16'sının (%25,4) serbest ve 6'sının (%9,5) çokgen şekle; 2010 ve sonrasında kurulan 65 üniversitenin ise 30'unun (%46,2) dairesel, 22'sinin (%33,8) serbest ve 13'ünün (%20) çokgen şekle sahip oldukları görülmüştür (Görsel 2). Bulgular göstermektedir ki yıllar geçtikçe dairesel şekilli amblem ve logoların kullanım oranı azalırken, serbest ve çokgen şekilli amblem ve logoların kullanım oranı artmıştır.

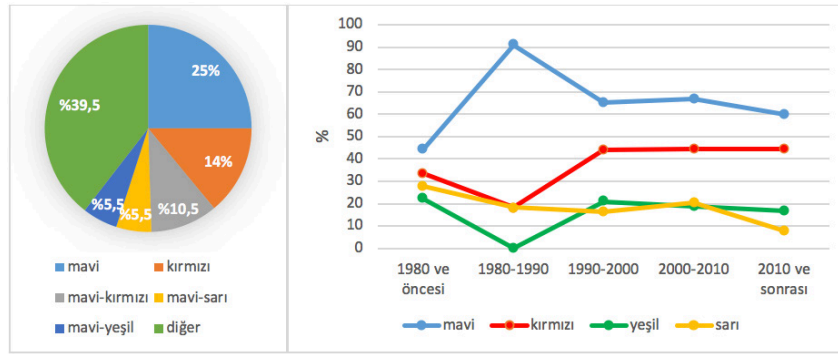
Görsel 2. Kuruluş yıllarına göre üniversite amblem ve logolarının şekil yönünden kullanım oranı.

4.2. Üniversite Amblem ve Logolarının Renk Yönünden İncelenmesi

Üniversite amblem ve logoları kullanılan renk adetleri yönünden incelendiğinde, 200 üniversitenin 94'ünün (%47) tek renk; 82'sinin (%41) iki renk; 23'ünün (%11,5) üç renk; 1'inin (%0,5) ise dört renk kullanarak amblem ve logolarını oluşturdukları görülmüştür (Görsel 3). Bu husus devlet ve vakıf üniversiteleri kapsamında incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Üniversiteler kuruluş yılları baz alınarak incelendiğinde, 1980 ve öncesinde kurulan 18 üniversitenin 12'sinin (%66,6) tek renk ve 6'sının (%33,4) iki renk; 1980-1990 arasında kurulan 11 üniversitenin, 4'ünün (%36,3) tek renk ve 7'sinin (%63,9) iki renk; 1990-2000 arasında kurulan 43 üniversitenin

Görsel 3. Üniversite amblem ve logolarında kullanılan renk sayıları ve yıllara göre değişimi.

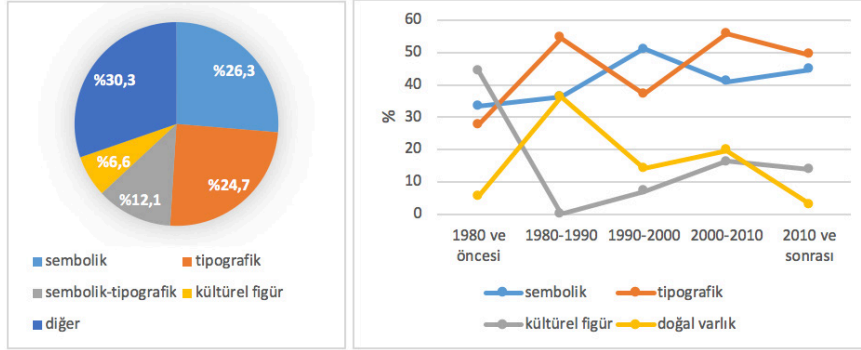

Görsel 4. Üniversite amblem ve logolarında kullanılan renkler ve yıllara göre değişimi.

19'unun (%44,2) tek renk, 16'sının (%37,2) iki renk ve 8'inin (%18,6) üç renk; 2000-2010 arasında kurulan 63 üniversitenin 23'ünün (%36,5) tek renk, 29'unun (%46) serbest ve 11'inin (%17,5) üç renk; 2010 ve sonrasında kurulan 65 üniversitenin ise 36'sının (%55,3) tek renk, 24'ünün (%36,9) iki renk, 4'ünün (%6,3) üç renk ve 1'inin (%1,5) dört renk kullandıkları görülmüştür (Görsel 3). Bulgular göstermektedir ki, üniversite amblem ve logolarının %88'i tek veya iki renk kullanılarak oluşturulmuştur. Yıllar içerisinde tek ve iki renk arasındaki kullanım oranları değişse de 2000 sonrasında kurulan üniversite amblem ve logolarında tek renk kullanımında artış görülmektedir.

Amblem ve logolarda kullanılan renkler incelendiğinde, 200 üniversitenin 128'sinin (%64) mavi; 84'ünün (%42) kırmızı; 38'inin (%19) yeşil; 32'sinin (%16) sarı; 19'unun (%9,5) siyah; 13'ünün (%6,5) turuncu; 13'ünün (%6,5)

gri; 2'sinin (%1) mor; 1'inin (%0,5) pembe ve 1'inin (%0,5) kahverengi renklerine amblem ve logolarında yer verdiği görülmüştür. Amblem ve logolar özelinde en çok kullanılan renk ve renk kombinasyonları incelendiğinde ise, 200 üniversitenin 50'si (%25) sadece mavi; 28'i (%14) sadece kırmızı; 21'i (%10,5) mavi ve kırmızı; 11'i (%5,5) mavi ve sarı; 11'i (%5,5) mavi ve yeşil renklerden oluşan ve geriye kalan 79'unun (%39,5) ise renklerin bir arada kullanılmasından oluşan kombinasyonları içeren amblem ve logoları kullandıkları görülmüştür (Görsel 4). Üniversiteler kuruluş yılları baz alınarak ve en çok tercih edilen renkler olan mavi, kırmızı, yeşil ve sarı kapsamında incelendiğinde, 1980 ve öncesinde kurulan 18 üniversitenin 8'inin (%44,4) mavi, 6'sının (%33,3) kırmızı, 4'ünün (%22,2) yeşil ve 5'inin (%27,7) sarı; 1980-1990 arasında kurulan 11 üniversitenin, 10'unun (%91) mavi, 2'sinin (%18,2) kırmızı ve 2'sinin (%18,2)

Görsel 5. Üniversite amblem ve logolarında kullanılan unsurlar ve yıllara göre değişimi.

sarı; 1990-2000 arasında kurulan 43 üniversitenin 28'sinin (%65,1) mavi, 19'unun (%44,2) kırmızı, 9'unun (%21) yeşil ve 7'sinin (%16,3) sarı; 2000-2010 arasında kurulan 63 üniversitenin 42'sinin (%66,7) mavi, 28'inin (%44,4) kırmızı, 12'sinin (%19) yeşil ve 13'ünün (%20,6) sarı; 2010 ve sonrasında kurulan 65 üniversitenin ise 39'unun (%60), mavi, 29'unun (%44,6) kırmızı, 11'inin (%16,9) yeşil ve 5'inin (%7,7) sarı renk içeren amblem ve logolar oldukları görülmüştür (Görsel 4). Bulgular göstermektedir ki, mavi ve kırmızı renklerinin tek başlarına ve birlikte kullanımından oluşan amblem ve logolar, bütün amblem ve logoların yarısını oluşturmaktadır ve bu renklerin kullanımı da 2000 yılından sonra yeşil renk ile birlikte sabit bir oranda ilerlemektedir.

4.3. Üniversite Amblem ve Logolarında Kullanılan Unsurların Bağlam Yönünden İncelenmesi

Üniversite amblem ve logolarında kullanılan unsurlar bağlam yönünden incelenirken literatürden ve üniversitelerin internet sitelerinde yer alan amblem ve logolarını tanıtıcı bilgilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda 200 üniversiteden 198'inin amblem ve logolarında kullanılan unsurlara ait bilgilere ulaşılmıştır ve tipografik (harf ya da yazı özelliği gösteren biçimler), sembolik (sembolik biçimler), kültürel figür (kültürümüze ait biçimler), doğal varlık

(doğal varlıklara ait biçimler), tarihî olay (tarihle ilgili önemli bir olayı tasvir eden biçimler), iklim ve bitki (iklim ve bitki örtüsüne ait biçimler), mimari (önemli mimari yapılara ait biçimler) ve kültürel miras (kültürel miras öğelerine ait biçimler) unsurlarından en az birini içeren amblem ve logolar kullanıldığı görülmüştür. Amblem ve logolarında kullanılan unsurlara ait bilgilere ulaşılan 198 üniversitenin 93'ünün (%47) tipografik; 86'sının (%43,4) sembolik; 30'unun (%15,2) kültürel figür; 25'inin (%12,6) doğal varlık; 11'inin (%5,6) tarihî olay; 9'unun (%4,5) iklim ve bitki, 9'unun (%4,5) mimari ve 3'ünün (%1,5) kültürel miras unsurlarına amblem ve logolarında yer verdiği görülmüştür. Amblem ve logolar özelinde en çok kullanılan unsur/lar incelendiğinde ise, 198 üniversitenin 52'sinin (%26,3) sadece sembolik; 49'unun (%24,7) sadece tipografik; 24'ünün (%12,1) sembolik ve tipografik; 13'ünün (%6,6) sadece kültürel figür ve geriye kalan 60'ının (%30,3) unsurların bir arada kullanılmasından oluşan kombinasyonları içeren amblem ve logoları kullandıkları görülmüştür (Görsel 5). Üniversiteler kuruluş yılları baz alınarak ve en çok tercih edilen unsurlar olan sembolik, tipografik, kültürel figür ve doğal varlık unsurları kapsamında incelendiğinde, bilgilere ulaşılan üniversitelerden 1980 ve öncesinde kurulan 18 üniversitenin 6'sının (%33,3) sembolik, 5'inin (%27,7) tipografik, 8'inin (%44,4) kültürel figür

ve 1'inin (%5,6) doğal varlık; 1980-1990 arasında kurulan 11 üniversitenin 4'ünün (%36,3) sembolik, 6'sının (%54,5) tipografik ve 4'ünün (%36,3) doğal varlık; 1990-2000 arasında kurulan 43 üniversitenin 22'sinin (%51,1) sembolik, 16'sının (%37,3) tipografik, 3'ünün (%7) kültürel figür ve 6'sının (%14) doğal varlık; 2000-2010 yılları arasında kurulan 61 üniversitenin 25'inin (%41) sembolik, 34'ünün (%55,7) tipografik, 10'unun (%16,3) kültürel figür ve 12'sinin (%19,7) doğal varlık; 2010 ve sonrasında kurulan 65 üniversitenin ise 29'unun (%44,6) sembolik, 32'sinin (%49,2) tipografik, 9'unun (%13,8) kültürel figür ve 2'sinin (%3,1) doğal varlık unsurlarını içeren amblem ve logolar oldukları görülmüştür (Görsel 5). Bulgular göstermektedir ki, sembolik ve tipografik unsurların tek başlarına ve birlikte kullanımından oluşan amblem ve logolar, bütün amblem ve logoların %63'ünü oluşturmaktadır. 1980 ve öncesinde kurulan üniversiteler tarafından çokça tercih edilen kültürel figür unsurları, 1980 sonrasında daha az kullanılmıştır. Doğal varlık unsurlarının kullanımından 1990 sonrasında belirgin bir düşüş söz konusudur. Bunun yanında sembolik ve tipografik unsurların kullanımı da artış eğilimindedir.

SONUÇ

Çalışma kapsamında kurumsal kimliğin önemli öğelerinden olan amblem ve logolar Türkiye'deki 200 adet üniversite kapsamında şekil, renk ve bağlam yönünden incelenmiştir. Sonuçlar göstermektedir ki, üniversitelerin %64'ünün dairesel şekilli logolara sahip olmasına rağmen, bu yaklaşım düşüş eğilimindedir ve serbest şekilli amblem ve logolar giderek daha fazla tercih edilmektedir. Benzer yaklaşımlar eğitim kurumları haricindeki sektörlerde de görülmektedir. Yeni kurulan ya da amblem ve logolarında güncellemeye giden markaların dairesel biçimlerden ziyade serbest biçimlere yöneldikleri gözlemlenmektedir. Bu hususta

güncel tasarım eğilimlerinin etkisinin olduğu ve gelişen rekabet ortamı içerisinde fark yaratma amacının güdüldüğü düşünülmektedir. Bu hususta Kirişcan'ın (2021) çalışması da benzer sonuçlar sunmaktadır. 2010 ile 2020 yılları arasında logosunu değiştirmiş olan internet teknolojileri, iletişim ve moda sektörlerinden markaların logolarının incelendiği çalışmada markaların gitgide modernizme yaklaşacak şekilde bir amblem ve turnaksız (sans) yazı karakteri içeren sade logolara yöneldikleri görülmüştür. Bunun yanında, anlam bilimi açısından bilginin sonsuz oluşu, bilgiye erişim yönteminin sadece eğitim kurumları olmayışı, dairesel ve çokgen şekle sahip amblem ve logoların sınırlayıcı bir etkiye sahip oldukları düşünülerek, serbest şekilli amblem ve logoların eğitim kurumları için daha uygun oldukları düşünülmektedir.

İncelenen üniversite amblem ve logoları %88 oranında tek renk ve iki renkten oluşmakta, %50 oranında ise mavi, kırmızı ve bu iki rengin birlikte kullanımından oluşan amblem ve logolar tercih edilmektedir. Gökyüzünü ve enginliği temsil etmesi bakımından mavinin, bayrağımızı temsil etmesi bakımından da kırmızının incelenen amblem ve logolarda çokça kullanıldığı düşünülmektedir. Ayrıca amblem ve logoların hem olgusal hem de algısal anlatım yönünden akılda kalıcı ve anlaşılır olmaları gerekliliğinden yola çıkarak tek veya iki adet renk kullanımının doğru bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir. Bu hususta Bayraktaroğlu ve Çalış'ın (2011) çalışması da benzer sonuçlar sunmaktadır. Çeşitli markaların tarihsel süreçteki amblem ve logo değişimlerinin incelendiği çalışmada amblem ve logolarda kullanılan renklerin yalınlaşma stratejisi bağlamında degradesiz ve en fazla iki renkten oluştuğu vurgulanmıştır.

Amblem ve logolarda kullanılan unsurlar bağlam yönünden incelendiğinde ise üniversitelerin %63'ünün sembolik, tipografik ve bu iki

unsurun bir arada kullanıldığı amblem ve logoları tercih ettikleri görülmüştür. Bunun yanında üniversitenin bulunduğu konumdaki dağ, deniz, ırmak gibi doğal varlık unsurlarını barındıran amblem ve logoların kullanımı düşünüş eğilimindedir. Bu düşünüş eğilimine, yeni kurulan üniversitelerin bulunduğu şehirde var olan ve o çevredeki doğal varlık unsurlarını amblem ve logolarında barındıran üniversitelerden farklılaşma çabasının sebep olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma, üniversite logo ve amblemlerindeki tasarım eğilimlerini belirlemek ve yeni kurulacak üniversitelere amblem ve logo tasarımı hususunda yol gösterici olmak açısından önemlidir. Elde edilen bulgular ışığında, serbest şekle sahip, tek veya iki renkten oluşan ve sembolik ve/ya tipografik öğeler barındıran amblem ve logolar güncel tasarım eğilimlerini takip etmek açısından yeni kurulacak üniversiteler için tavsiye niteliği oluşturmaktadır. Üniversite amblem ve logoları bünyesindeki güncel eğilimleri daha geniş kapsamda takip edebilmek için benzer çalışmaların ülkemiz dışındaki üniversiteler bazında da yapılması önerilmektedir. Çalışmanın kapsamını ülkemizdeki üniversitelerin amblem ve logolarında kullanılan unsurların şekil, renk ve bağlam açısından incelenmesi oluşturmuştur. Grafik tasarımın en önemli unsurlarından biri olan kompozisyon kavramının, üniversite amblem ve logolarını oluşturan unsurların yerleşimi, birbirleri ile olan ilişkileri ve geometrik analizi bünyesinde gelecekte yapılacak olan çalışmalarla incelenmesi planlanmaktadır.

KAYNAKLAR

- Adır, G., Adır, V. ve Pascu, N. E. (2012). Logo Design and Corporate Identity. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 51, 650-654.
- Bayraktaroğlu, A. ve Çalış, E. (2011). Emblem ve Logo Tasarımında Yalınlaşmalar. *Art-e Sanat Dergisi*, 3(6), 1-22.
- Becer, E. (2009). İletişim ve Grafik Tasarım. Ankara: Dost Kitabevi.
- Bektaş, D. (1992). Çağdaş Grafik Tasarımının Gelişimi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bloch, P. H. (1995). Seeking the Ideal Form: Product Design and Consumer Response. *Journal of Marketing*, 59(3), 16-29.
- Ceylan, İ. G. (2015). Emblem ve Logo Tasarımında Renklerin Dili. *SDÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 8(16), 314-330.
- Chatterjee, J. (2019). An Analysis of Consumers' Perception Towards Rebranding: A Study of Hero Motocorp. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 15(4), 210-219.
- Childers, T. L. ve Jass, J. (2002). All Dressed up with Something to Say: Effects of Typeface Semantic Associations on Brand Perceptions and Consumer Memory. *Journal of Consumer Psychology*, 12(2), 93-106.
- Cian, L., Krishna, A. ve Elder, R. S. (2014). This Logo Moves Me: Dynamic Imagery from Static Images. *Journal of Marketing Research*, 51(2), 184-197.
- Çeken, B. ve Aybay, C. (2021). Kültürel Değerlerin ve Ulusal Kimliğin Olimpiyat Oyunları Logo Tasarımlarına Yansımalarının İncelenmesi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 11(1), 23-42.
- Elam, K. (2011). *Geometry of Design: Studies in Proportion and Composition*. New York: Princeton Architectural Press.
- Erdal, G. (2017). Logolar, Dil ve Semiyotik. *Ulakbilge*, 5(11), 683-699.
- Gorn, G. J., Chattopadhyay, A., Sengupta, J. ve Tripathi, S. (2004). Waiting for the Web: How Screen Color Affects Time Perceptions. *Journal of Marketing Research*, 41(2), 215-225.
- Henderson, P. W., Giese, J. L., ve Cote, J. A. (2004). Impression Management Using Typeface Design. *Journal of Marketing*, 68(4), 60-72.
- Jiang, Y., Gerald, J. G., Maria, G. ve Amitava, C. (2016). Does Your Company Have the Right Logo? How and Why Circular and Angular Logo Shapes Influence Brand Attribute Judgements. *Journal of Consumer Research*, 42(5), 709-726.
- Kirişcan, B. (2021). Mecra Mesaj Mı? Logo Tasarımında Tipografik Tek Dillilik Üzerine Bir Araştırma. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(27), 1-27.
- Labrecque, L. I. ve Milne, G. R. (2012). Exciting Red and Competent Blue: The Importance of Color in Marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 40(5), 711-727.
- Melewar, T. C. ve Akel, S. (2005). The Role of Corporate Identity in the Higher Education Sector. *Corporate Communications an International Journal*, 10(1), 41-57.
- Meral, P. S. (2011). *Yeni Başlayanlar İçin Kurumsal Kimlik ve Marka*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Muzellec, L., Doogan, M. ve Lambkin, M. (2003). Corporate Rebranding: An Exploratory Review. *Irish Marketing Review*, 16(2), 31-40.
- Orth, U. R. ve Malkewitz, K. (2008). Holistic Package Design and Consumer Brand Impressions. *Journal of Marketing*, 72(3), 64-81.
- Özsoy, A. S., Tuncay, B. ve Uğur, E. (2017). Yeni Kurulan Üniversitelerin Emblem ve Logolarının Grafik Tasarım Yönünden Analizi. *Ulakbilge*, 5(16), 1643-1661.
- Pehlivan Baskın, Z. (2020). Kurumsal Kimlik ve Logo: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Örneği. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 26, 563-577.
- Pieters, R., Wedel, M. ve Batra, R. (2010). The Stopping Power of Advertising: Measures and Effects of Visual Complexity. *Journal Of Marketing*, 74(5), 48-60.
- Stamatogiannakis, A., Luffarelli, J. ve Yang, H. (2015). How to Use Visual Design to Boost Brand Equity. In R. Batra, C. Seifert ve D. Brei (Eds.), *The Psychology of Design: Creating Consumer Appeal* (pp. 121-132). New York: Routledge.
- Tuna, M. ve Tuna, A. A. (2007). *Kurumsal Kimlik Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ülger, K. (2021). Kurumsal Kimlik Oluşturmada Grafik Tasarımının Rolü ve Önemi. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 27, 449-471.

